

OFFENCES RESULTED BY BREACH OF ARMS, NUCLEAR AND EXPLOSIVE MATERIALS REGIME WITHIN THE ROMANIAN CRIMINAL CODE. GENERAL VIEWS. CRITICAL COMMENTS

Ion Rusu, Assoc. Prof., PhD, "George Bacovia" University of Bacău

Abstract: În lucrarea prezentă a fost examinat succint grupul de infracțiuni care privesc nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive, din noul Cod penal.

De asemenea, am avut în vedere și realizarea unui examen comparativ, luând în calcul dispozițiile legii anterioare, care în mare parte diferă în raport cu legea în vigoare, în special în ceea ce privește conținutul juridic.

Elementele de noutate aduse de prezenta lucrare privește atât examinarea comparativă a grupului de infracțiuni, cât și caracterizarea infracțiunilor prevăzute în noul Cod penal.

Totodată, s-a evidențiat reglementarea superioară din legea în vigoare, precum și necesitatea modificării titlului marginal al infracțiunii prevăzute în art. 344 din Codul penal în vigoare, ca și propunere de lege ferenda.

În contextul respectării și aplicării principiului legii penale mai favorabile, lucrarea poate fi utilă atât teoreticienilor cât și practicienilor în acest domeniu.

Cuvinte cheie: *Lege ferenda, concept și caracterizare, legislația europeană.*

1. Introducere

Apărarea celor mai importante valori sociale prin norme de drept penal a constituit o preocupare constantă a legiuitorului român, încă de la intrarea în vigoare a Codului penal din 1865.

Pe acest fond, viața, integritatea corporală și sănătatea persoanelor fizice, precum și mediul înconjurător au fost considerate de legiuitor ca fiind valori fundamentale ce este necesar a fi apărate prin norme de drept penal care să sancționeze acțiunilor sau inacțiunilor persoanelor fizice și juridice prin care se aduce atingere acestora.

Incriminarea unor fapte de pericol sau de rezultat din acest domeniu, a evoluat în timp, odată cu dezvoltarea acestui segment de activitate economică și implicit cu evoluția criminalității.

Infracțiunile de nerespectare a regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și a materiilor explozive au reprezentat o preocupare constantă a legiuitorului român în decursul timpului, acestea fiind prevăzute în Codul penal sau unele legi speciale cu dispoziții penale.

Legiuitorul noului Cod penal, ținând seama de importanța valorilor sociale apărate a introdus o parte importantă a acestor infracțiuni într-un capitol special în Titlul VII denumit marginal „*Infracțiuni contra siguranței publice*”.

Având în vedere importanța și necesitatea apărării acestor valori sociale prin norme de drept penal, am considerat necesară o examinare succintă a acestora, mai ales în contextul evoluției criminalității în domeniu.

2. Dispozițiile noului Cod penal în raport cu legea penală anterioară. Examen comparativ

În Codul penal din 1969, o parte din infracțiunile prevăzute în capitolul III al Titlului VII din noul Cod penal erau prevăzute în capitolul IV denumit marginal „*Infracțiuni privitoare la regimul stabilit pentru unele activități reglementate de lege*”, Titlul VI denumit marginal „*Infracțiuni care aduc atingere unor activități de interes public sau altor activități reglementate de lege*”.

O primă observație privește modul în care, spre deosebire de Codul penal anterior, legiuitorul noului Cod penal a înțeles să grupeze infracțiunile din această categorie într-un singur capitol.

Un prim element de diferențiere vizează denumirile marginale diferite ale celor două capitole, respectiv „*Nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive*” în noul Cod penal, față de „*Infracțiuni privitoare la regimul stabilit pentru unele activități reglementate de lege*”, în legea anterioară.

Sub denumirea marginală menționată mai sus, în legea anterioară infracțiunile erau prevăzute în conținutul articolelor: 279 (nerespectarea regimului armelor și munițiilor), 279¹ (nerespectarea regimului materialelor nucleare sau a altor materii radioactive), 280 (nerespectarea regimului materiilor explozive), 280¹ (nerespectarea regimului de ocrotire a unor bunuri), 281 (exercitarea fără drept a unei profesii) și 282 (nerespectarea regimului transportului rutier public).

Spre deosebire de legea anterioară, în noul Cod penal, în capitolul menționat sunt incriminate următoarele fapte: nerespectarea regimului armelor și al munițiilor, uzul de armă fără drept, falsificarea sau modificarea. Ștergerea sau modificarea marcajelor de pe armele letale, nerespectarea regimului materialelor nucleare sau a altor materii radioactive și nerespectarea regimului materiilor explozive.

Din examinarea denumirilor marginale și a conținuturilor infracțiunilor prevăzute în capitolul IV al Titlului VI din legea anterioară, constatăm că acestea cuprind o varietate de valori sociale ocrotite prin normele de incriminare, valori sociale diferite, care sunt circumscrise unor domenii de activitate socială diferite.

Astfel, în timp ce primele trei fapte vizează incriminări specifice regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare sau radioactive și al materiilor explozive, următoarele trei fapte vizează cu totul alte domenii, cum sunt: regimul de ocrotire a unor bunuri, exercitarea fără drept a unei profesii sau nerespectarea regimului transportului rutier, care constituie o infracțiune specifică siguranței transporturilor și circulației rutiere pe drumurile publice.

Constatăm astfel că denumirea marginală a capitolului IV face o trimitere generică spre mai multe valori sociale apărute și implicit cuprinde infracțiuni din domenii diferite.

Spre deosebire de legea anterioară, în noul Cod penal denumirea marginală a capitolului este sugestivă, aceasta incluzând o serie de infracțiuni specifice domeniului reglementat, fără a include și alte fapte care în mod normal aparțin altor domenii de activitate socială. Această constatare rezultă și din modul în care sunt structurate infracțiunile, precum și din conținutul legal al acestora.

Examinarea denumirii marginale a celor două capitole, precum și conținutul legal al infracțiunilor, ne permite formularea unei opinii potrivit căreia, reglementarea din noul Cod penal este superioară celei din legea anterioară.

Cu toate acestea, menționăm că, în opinia noastră denumirea marginală a infracțiunii prevăzute în art. 344 din noul Cod penal este criticabilă, deoarece nejustificat, în denumirea marginală a infracțiunii se repetă termenul de „modificare.”

Credem că denumirea corectă a infracțiunii trebuia să fie „Falsificarea, modificarea sau ștergerea marcajelor de pe armele letale”.

3. Concept și caracterizare

Creșterea criminalității la nivelul statelor europene și necesitatea prevenirii acestui fenomen deosebit de complex printr-un control mai eficient în ceea ce privește achizițiile și deținerea armelor de foc, a determinat adoptarea Convenției europene cu privire la controlul achiziționării și deținerii armelor de foc de către particulari, act normativ ratificat de România prin Legea nr. 116/1997 [1].

Ulterior, la nivelul Uniunii Europene a fost adoptată Directiva Consiliului din 18 iunie 1991 privind controlul achiziționării și deținerii de arme (91/477/CEE) [2].

Actul normativ european menționat stabilește norme referitoare la: definirea termenilor de „arme”, „arme de foc” și „armurier”, condițiile necesare pentru achiziționarea unei arme de foc pentru o persoană fizică, clasificarea armelor de foc, formalități pentru circulația armelor de foc în Comunitate etc.

Pe fondul modificărilor survenite în organizarea și funcționarea instituțiilor europene, a evoluției criminalității în domeniu, precum și a aderării Comunității la Protocolul împotriva fabricării și a traficului ilicit cu arme de foc, cu piese, elemente și muniției pentru acestea, anexat la Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității organizate transnaționale, a fost adoptată Directiva 2008/51/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 de modificare a Directivei 91/477/CEE a Consiliului privind controlul achiziționării și al deținerii de arme [3].

Actul normativ european aduce o serie de modificări și completări Directivei 91/477/CEE, cele mai importante fiind următoarele:

- redefinirea noțiunilor de: armă de foc, piesă, componentă esențială, muniție, urmărire, intermediar, armurier, fabricare ilicită, trafic ilicit și pașaport european pentru arme de foc;

- obligativitatea marcajului unic care să includă numele producătorului, țara sau locul fabricării, seria și anul de fabricație;

- luarea unor măsuri de către fiecare stat membru de a asigura instituirea și funcționarea unui sistem computerizat de înregistrare a datelor, centralizat sau descentralizat, care garantează autorităților competente accesul la sistemele de stocare a datelor, în care se înregistrează fiecare armă de foc care intră sub incidența actului normativ, termenul limită fiind 31 decembrie 2014;

- garantarea de către fiecare stat membru, că toate armele de foc pot fi, la orice moment, asociate cu posesorii lor;

- obligativitatea armurierilor de a ține un registru în care trebuie să fie înscrise toate armele de foc aflate sub incidența Directivei, și pe care le-au achiziționat sau pe care le-au furnizat, precum și caracteristicile care permit identificarea și urmărirea armelor de foc, în special tipul acestora, marca, modelul, calibrul și numărul de serie ale acestora, numele și adresa persoanelor care le-au furnizat și achiziționat;

- instituirea unor cerințe obligatorii pentru persoanele fizice care doresc achiziționarea unor arme de foc;

- stabilirea unor măsuri eficiente de prevenire și combatere a încălcărilor dispozițiilor actului normativ.

În România, după anul 1990, regimul armelor și al munițiilor a fost reglementat prin Legea nr. 17/1996 privind regimul armelor de foc și al munițiilor, act normativ prin care a fost abrogat Decretul nr. 367/1971 privind regimul armelor munițiilor și materiilor explozive [4].

Pe fondul unor transformări survenite în structura criminalității, precum și a aderării la Uniunea Europeană și implicit a executării obligațiilor asumate, a fost adoptată Legea nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor, republicată în anul 2011 [5], act normativ care reglementează întreaga activitate în acest domeniu.

Inițial, actul normativ menționat cuprindea la art. 133-141 o serie de infracțiuni specifice domeniului, infracțiuni care au fost abrogate prin art. 151 pct. 3 din Legea nr. 187/2012.

Abrogarea articolelor care prevedeau infracțiunile la regimul armelor și munițiilor a fost determinată de includerea acestora în dispozițiile art. 342 – 344 din noul Cod penal.

În ceea ce privește regimul materialelor nucleare sau al altor materii radioactive, facem precizarea că această activitate este reglementată prin Legea nr. 111/1996, republicată în anul 2006, privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare [6].

Menționăm că anterior adoptării actului normativ cadru, România, prin Legea nr. 78 din 8 noiembrie 1993 a ratificat Convenția privind protecția fizică a materialelor nucleare, semnată la Viena la 3 martie 1980 [7].

În scopul prevenirii și combaterii criminalității în acest domeniu, legea cadru prevedea mai multe infracțiuni la art. 44-47. Prin adoptarea Legii nr. 187/2012, au fost modificate dispozițiile art. 44 alin. (1) lit b), art. 45 și art. 46, iar art. 47 în conținutul căruia erau incriminate o serie de fapte de terorism care a fost abrogat.

Regimul materiilor explozive este reglementat prin Legea nr. 126/1995 privind regimul materiilor explozive, republicată în anul 2011, act normativ care inițial prevedea la art. 37 o serie de infracțiuni, text modificat prin adoptarea Legii nr. 187/2012 [8].

Având în vedere importanța valorilor sociale, în noul Cod penal (așa cum am precizat și anterior), au fost incriminate într-un capitol special aceste infracțiuni, care pot fi structurate pe trei criterii, în funcție de valoarea socială apărută și implicit de denumirea marginală și conținuturile acestora, respectiv: *infracțiuni la regimul armelor și munițiilor, infracțiuni la regimul materialelor nucleare sau alte substanțe radioactive și infracțiuni la regimul materiilor explozive.*

Aceste fapte sunt prevăzute în conținuturile art. 342-346 din noul Cod penal, după cum urmează:

- *nerespectarea regimului armelor și munițiilor*, infracțiune prevăzută în art. 342 din noul Cod penal;
- *uzul de armă fără drept*, infracțiune prevăzută în art. 343 din noul Cod penal;
- *falsificarea sau modificarea. Ștergerea sau modificarea marcajelor de pe armele letale*, infracțiune prevăzută la art. 344 din noul Cod penal;
- *nerespectarea regimului materialelor nucleare sau a altor materii radioactive*, infracțiune prevăzută la art. 345 din noul Cod penal;
- *nerespectarea regimului materiilor explozive*, infracțiune prevăzută în art. 346 din noul Cod penal.

Aceste incriminări privesc fapte de pericol sau de rezultat, care odată săvârșite prin acțiunile sau inacțiunile prin care se realizează elementul material al laturii obiective, pun în pericol siguranța persoanelor și a bunurilor acestora, sau pot provoca moartea, vătămarea integrității corporale sau sănătății unor persoane, precum și pagube materiale importante.

Așa cum rezultă și din denumirea capitolului, precum și a incriminărilor, acest grup de infracțiuni prezintă anumite caracteristici care le diferențiază de alte grupe de infracțiuni, caracteristici rezultate din specificitatea activității sociale reglementate, respectiv, regimul armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive.

Ceea ce caracterizează acest gen de infracțiuni este în primul rând, grupul de valori sociale distincte, respectiv, cele care privesc ordinea publică ce implică și securitatea socială, viața și integritatea corporală a persoanei, patrimoniul privat sau public, desfășurarea în siguranță a activităților nucleare sau radioactive sau a celor referitoare la materiile explozive.

Așa cum am menționat anterior, din examinarea denumirilor marginale, a conținuturilor acestora, precum și calității subiecților activi, rezultă că infracțiunile din acest capitol pot fi grupate în trei categorii.

Din prima categorie fac parte infracțiuni care privesc regimul armelor și munițiilor, prin care sunt incriminate fapte ce privesc deținerea, portul, confecționarea sau efectuarea altor operații, fără drept etc., sustragerea, precum și uzul de armă, fără drept ori falsificarea, modificarea sau ștergerea marcajelor pe pe armele letale. În această primă categorie pot fi incluse infracțiunile prevăzute în art. 342, 343 și 344 din noul Cod penal.

Din cea de-a doua categorie fac parte infracțiunile în care subiecții activi, prin acțiunile sau inacțiunile lor, nu respectă regimul legal al materialelor nucleare sau a altor materii radioactive, fapte incriminate în conținutul art. 345 din noul Cod penal. Printre acțiunile incriminate, care constituie și elementul material al laturii obiective menționăm, primirea, deținerea, folosirea, cedarea etc., sau orice operație privind circulația acestora, fără drept, ori sustragerea materialelor nucleare sau a altor materii radioactive.

Ultima categorie are în vedere infracțiunile prin care subiecții activi, prin acțiunile sau inacțiunile lor, care fac parte din structura laturii obiective a infracțiunii, nu respectă regimul legal al materiilor explozive; aceste acțiuni pot consta în: producerea, experimentarea, prelucrarea, deținerea etc., ori efectuarea oricăror operațiuni cu materii explozive, fără drept, sau sustragerea unor asemenea materii (art. 346 din noul Cod penal).

4. Concluzii și opinii critice

Includerea infracțiunilor examinate în grupul infracțiunilor contra siguranței publice, într-un capitol special, reprezintă, în opinia noastră o alegere bună a legiuitorului, justificată de pericolul social deosebit pe care-l reprezintă acest gen de infracțiuni, pentru siguranța persoanelor, a bunurilor și a elementelor de mediu.

În cuprinsul lucrării, am procedat la o examinare succintă a unor elemente de diferențiere între cele două reglementări (Codul penal din 1969 și Codul penal în vigoare), cu trimitere directă la legislația europeană.

Prin noua reglementare au fost transpuse în legislația internă a României, dispozițiile instrumentelor juridice internaționale la care România este parte, precum și actele normative adoptate la nivelul Uniunii Europene.

Fără îndoială că noua reglementare este superioară celei precedente, asigurând o apărare mai bună a valorilor sociale în cauză.

Cu toate acestea, am constat că noua reglementare prevede și unele dispoziții ce trebuie completate sau modificate pentru o mai bună armonizare a denumirii marginale cu conținutul juridic.

Astfel, observăm că infracțiunea prevăzută în art. 343 este denumită marginal „*Falsificarea sau modificarea. Ștergerea sau modificarea marcajelor de pe armele letale*”.

Considerăm că acest titlu marginal este necorespunzător și, de *lege ferenda*, propuneam ca acesta să fie reformulat, în modalitatea „*Ștergerea sau modificarea marcajelor de pe arme letale*”.

BIBLIOGRAFIE:

- [1] Convenția europeană cu privire la controlul achiziționării și deținerii armelor de foc de către particulari, a fost adoptată la Strasbourg la 28 iunie 1978, publicată în Monitorul oficial al României, partea I, nr. 143 din 8 iulie 1997;
- [2] Directiva Consiliului din 18 iunie 1991 privind controlul achiziționării și deținerii de arme (91/477/CEE), publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 256 din 13.9.1991;
- [3] Directiva 2008/51/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 de modificare a Directivei 91/477/CEE a Consiliului privind controlul achiziționării și al deținerii de arme, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii europene nr. L 179/5 din 8.7.2008;
- [4] Legea nr. 17/1996 privind regimul armelor de foc și al munițiilor, act normativ prin care a fost abrogat Decretul nr. 367/1971 privind regimul armelor munițiilor și materiilor explozive;
- [5] Legea nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor, republicată în anul 2011, act normativ care reglementează întreaga activitate în acest domeniu, publicată în Monitorul oficial al României, partea I, nr. 814 din 17 noiembrie 2011;
- [6] Legea nr. 111/1996, republicată în anul 2006, privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, publicată în Monitorul oficial al României, partea I, nr. 552 din 27.06.2006;
- [7] Convenția privind protecția fizică a materialelor nucleare, semnată la Viena la 3 martie 1980, publicată în Monitorul oficial al României, partea I, nr. 265 din 15 noiembrie 1993;
- [8] Legea nr. 126/1995 privind regimul materiilor explozive, republicată în anul 2011, act normativ care inițial prevedea la art. 37 o serie de infracțiuni, text modificat prin adoptarea Legii nr. 187/2012, publicată în Monitorul oficial al României, partea I, nr. 660 din 15 septembrie 2011.